

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1285

van **STEVEN COENEGRACHTS**

datum: 16 augustus 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Projectoproep landbouw en natuur - Projectvoorstellen

Op gezamenlijk initiatief van het Departement Omgeving, de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), het Departement Landbouw en Visserij (DLV) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), werd op 18 maart 2021 de projectoproep 'Landbouw-Natuur, op zoek naar een win-win' gelanceerd. Daarmee ondersteunt de Vlaamse overheid maximaal vier projecten met een maximale financiering van 20.000 euro per project. Projecten die landbouw en natuur constructief laten samengaan en waarbij voordelen opgeleverd worden voor zowel landbouw als natuur. Het doel is om praktische en bedrijfseconomische integratie van natuur in de bedrijfsvoering te realiseren, concrete cijfers rond winst of vermeden kosten voor de landbouwer te verzamelen en die kennis te helpen uitdragen naar andere landbouwers. Voor het project rekent men op een minimale inbreng van 25% van het totale bedrag. De deadline voor het indienen van projectvoorstellen was 11 juni 2021, waarna de selectie op 21 juni zou volgen.

1. Hoeveel projectvoorstellen werden ingediend? Graag een overzicht per provincie.
2. Hoeveel projecten werden goedgekeurd? Graag een overzicht per provincie en met vermelding van het bedrag dat de overheid zal financieren.
3. Kan de minister een korte toelichting geven hoe de verkozen projecten de integratie van natuur in de bedrijfsvoering zullen realiseren?
4. Wat zijn de voornaamste redenen dat projecten niet geselecteerd werden?

**Vlaams
Parlement**

ANTWOORD

op vraag nr. 1285 van 16 augustus 2021

van **STEVEN COENEGRACHTS**

1. Er werden 19 projectvoorstellen ingediend. 6 projecten situeren zich in de Provincie Antwerpen, 4 projecten in de provincie Vlaams-Brabant, 4 projecten in de Provincie Oost-Vlaanderen, 3 projecten in de Provincie West-Vlaanderen en 2 projecten over de vijf Vlaamse Provincies.

Provincie Limburg
/
Provincie Antwerpen
't Coolhof - Grondig (Putte)
Regionaal Landschap Rivierenland - Betaalt de buur voor landbouwnatuur?
Jaarhof De Broederie - Regeneratie naar bio-diverse permaculturen als micro-klimaten
Duurzaam Samen Boeren (FV) - Bankerfiels: de hulp voor nuttige insecten in de teelt van bieten, aardappelen en veldbonen.
Maes AgriCulture - Beheersing van Pitrus in natuurlijke graslanden
Wim Govaerts & Co - SaNa ProRund: Samenwerking met Natuurgebied als kwalitatief Productiesysteem voor een biologisch melkveebedrijf: meerwaarde voor beide partijen
Provincie Vlaams Brabant
Innovatiesteunpunt vzw - Biodiverse stroken voor een duurzaam landbouwmodel
Regionaal Landschap Dijleland vzw (e.a.) - De Landschapsdriehoek - Boerenhart voor Natuur
Regionaal Landschap Zuid-Hageland - (Bio)divers rantsoen voor rundvee
Voedsel Anders Vlaanderen - Boer en natuur, een levendig bondgenootschap (Zemst)
Provincie Oost-Vlaanderen
Boerennatuur Vlaanderen vzw - OBER (Onderbouwde inbreng van mengteelten en Bomen voor een weerbare Bodem, Eigen Rantsoen voorziening en Extra Rendement) (Temse)
ILVO - Hout-Waarde: Hout voor natuur en boer, van marge naar meerwaarde (Rodeland)
EVINBO - Graanboeren met natuur (Hansbeke)
Moerbeke Polder - Ruimte voor water in Pereboomsgat
Provincie West-Vlaanderen
Inagro v.z.w. - Ecologische waterberging als natuurlijk kapitaal voor landbouw én natuur
Rik Delhaye - Swails (Westouter Heuvelland)
Regionaal Landschap Westhoek - Poelen voor landbouwers en amfibieën in de Westhoek
Gans Vlaanderen
Boerenbond - Voer voor landbouw en natuur
Nationale Boomgaardenstichting vzw - Hoogstamfruitbomen als schaduwbomen op graasweides

2. Er werden 4 projecten goedgekeurd. De overheid zal telkens 20.000 euro van ieder project financieren.

Provincie Antwerpen

- Wim Govaerts & Co - SaNa ProRund: Samenwerking met Natuurgebied als kwalitatief Productiesysteem voor een biologisch melkveebedrijf: meerwaarde voor beide partijen

Provincie Vlaams-Brabant:

- Regionaal Landschap Zuid-Hageland - (Bio)divers rantsoen voor rundvee
- Innovatiesteunpunt vzw - Biodiverse stroken voor een duurzaam landbouwmodel

Provincie Oost-Vlaanderen

- EVINBO - Graanboeren met natuur

3. Wim Govaerts & Co - SaNa ProRund:

Het project 'SaNa ProRund' van Wim Govaerts & co wil een duurzame samenwerking tot stand brengen tussen het natuurgebied De Liereman en het biologisch melkveebedrijf De Witte Liereman. Dergelijke samenwerkingen rond begrazing van natuurgebied door landbouwers lopen na verloop van tijd meestal spaak op het ontstaan van mineralentekorten bij het vee, dit omwille van de verarming van deze natuurgraslanden. Dit project wil nagaan in welke mate toevoeging van inheemse kruiden aan deze **extensieve natuurgraslanden** dit mineralentekort kan voorkomen en de samenwerking hierdoor een duurzaam karakter kan geven. Bijkomend wil men het vermoedelijk positief effect van deze kruiden op de verlaging van de methaanuitstoot van de runderen in kaart brengen. Ook het effect van de begrazing en de toevoeging van de kruiden op de biodiversiteit wordt nauw opgevolgd. Het project brengt in beeld wat de landbouwer als meerwaarde toebedeeld krijgt, het natuurgebied uitspaart aan beheerskosten en welke rol (toekomstige) subsidies in dit verhaal (kunnen) spelen. Dit project is relevant voor de biologische melkveehouderij en relevant voor de streek omwille van de specifieke samenwerking, maar bij uitbreiding voor alle locaties waar er samenwerking is tussen landbouwer en natuurvereniging voor het beheer van de graslanden.

Regionaal Landschap Zuid-Hageland - (Bio)divers rantsoen voor rundvee:

Het project '(Bio)divers rantsoen voor rundvee' van Regionaal Landschap Zuid-Hageland gaat zoals in voorgaand project eveneens over grasland, maar hier ligt de focus op **productief kruidenrijk grasland**, dit is grasland dat samen met een mengsel van kruidachtigen wordt in- of doorgezaaid. Het gaat hier dus uitsluitend over graslanden in landbouwbeheer. Hierbij neemt biodiversiteitswaarde toe: niet enkel door de ingezaaide kruiden op zich maar ook door de vlinders, wilde bijen en andere bestuivers die hierop foerageren. Kruidenrijk gras kan de gezondheid van het vee bevorderen. Het is immers rijk aan mineralen en sporenelementen. Het is ook vezelrijk, waardoor de passagesnelheid in de pens vertraagt en de opname van voedingsstoffen verbetert. Dat bevordert de vertering en vermindert het risico op pensverzuuring. Kruiden kunnen ook de smakelijkheid van het ruwvoeder en daarmee de voederopname vergroten. Sommige kruiden hebben een gunstig effect op de vetzuursamenstelling van de melk. Ondanks deze voordelen blijkt de drempel voor landbouwers nog steeds hoog. Dit project draagt bij aan de kennisopbouw over het effect van diverse mengsels op de voedingswaarde, kostprijs en opbrengst, alsook over het beheer inzake maaien, bemesting...

Ook het inzetten van **productieve KLE's** (solitaire bomen, hagen en heggen o.a. als voederbomen, schaduwleverancier of voor de verhoging van koolstof in de bodem), wint aan interesse. Toch is ook hier de toepassing nog beperkt. Het ontbreekt veehouders vaak aan inzichten, handvaten en voorbeelden van hoe houtige elementen als een concrete meerwaarde ingepast kunnen worden in de eigen bedrijfsvoering. Ervaringen vanuit bedrijven die hier wel al mee aan de slag zijn gegaan, kunnen echter voor een stimulans zorgen naar integratie in meerdere bedrijven. Dit project zal samen met een aantal andere bedrijven aan kennisopbouw en -verspreiding. Op deze 'demo-bedrijven' is er ruimte voor monitoring en onderzoek 'in situ'. Het project vertrekt

vanuit de gerealiseerde maatregelen. Er zullen bijkomende veldrealisaties zijn bij de geëngageerde landbouwers, bijkomend mikt men op een 10-tal bedrijven die men zal overtuigen eveneens maatregelen te nemen.

Innovatiesteunpunt vzw - Biodiverse stroken voor een duurzaam landbouwmodel:

Innovatiesteunpunt vzw zal in het project 'Biodiverse stroken voor een duurzaam landbouwmodel' samen met een 10-tal landbouwers in het Pajottenland **groenstroken aanplanten op de hoogtelijnen van de akkers en weilanden (swales)** Deze groenstroken die aangeplant worden met een heel gevarieerde soortenrijkdom aan bomen, struiken en vaste planten, hebben een meerwaarde voor zowel de landbouwers als de natuur. Ze zorgen namelijk voor het tegengaan van erosie, ecologische verbindingzones, stuifmeelbron, foerageer- en nestgelegenheid, schaduwplekken voor vee, opslag van koolstof, strooiselbron voor potstallen. Het verdienmodel zit hem in de valorisatie van de stroken door in te zetten op cash-crops en via gegarandeerde lokale afzet van de producten o.a. in de brouwerij. Het project ontstond op vraag van landbouwers zelf en de brouwerij. De landbouwers die maatregelen zullen toepassen zijn dus reeds gekend en nemen hun engagement op. De samenwerking met de brouwerij bestaat al lang en is gestoeld op een langetermijnvisie. De aanplantingen hebben ook een blijvend karakter. De communicatie gebeurt via lokale kanalen, vakpers, en een demodag op einde van project. Het project is relevant voor de streek, misschien minder direct extrapoleerbaar over Vlaanderen maar kan wel inspireren tot soortgelijke partnerschappen elders.

EVINBO - Graanboeren met natuur:

In het project 'Graanboeren met natuur' wordt de toepassing van agro-ecologische principes in de graanteelt als verdienmodel naar voor geschoven. Men tracht enkele **agro-ecologische praktijken** zoals natuurgerichte perceelsranden, gereduceerde bodembewerking, groenbedekkers, boerderijcompost, mengculturen, nieuwe teelten en oude rassen, beter te begrijpen. Hoe werken ze? Hoeveel kosten ze? Wat zijn de voordelen voor de landbouw en op welke manier speelt biodiversiteit hierbij een rol? Wat zijn de effecten op natuur en biodiversiteit? De focus van het project ligt op de teelt van bakgranen. In dit project zullen cijfers inzake kosten (inputs en arbeid), opbrengsten en bodemkwaliteit nauwkeurig worden bijgehouden. De maatregelen worden concreet toegepast op PHAE (project Hansbeke Agro-ecologie=proefboerderij) en bij 3 landbouwers. Men hoopt in de loop van het project nog een 15-tal landbouwers bij het project te betrekken voor het uittesten van de maatregelen. De landbouwers kiezen zelf welke principes ze gaan toepassen. De betrokkenheid van maalders en bakkers bij het project is interessant en geeft het project extra dimensie en garandeert meer duurzame resultaten. De resultaten van het project worden uitgedragen via artikels in vakpers, sociale media, websites en demodag op het einde van het project.

4. De andere projecten werden niet geselecteerd omdat ze onvoldoende scoorden op één of meerdere criteria opgenomen in de projectoproep. Het gaat over volgende criteria:
 - Het projectvoorstel sluit niet of onvoldoende aan bij het jaarlijkse thema van de projectoproep, namelijk 'Natuur als levend kapitaal in de landbouw'
 - Het projectvoorstel sluit niet of onvoldoende aan bij het doel van de projectoproep namelijk 'natuurintegratie in bedrijfsvoering'
 - Het projectvoorstel is onvoldoende innovatief
 - Het projectvoorstel is communicatief niet sterk genoeg
 - In het projectvoorstel wordt de doelgroep landbouwers onvoldoende betrokken
 - De genomen maatregelen in het projectvoorstel zijn qua schaal en omvang beperkt
 - In het projectvoorstel zijn er geen veldrealisaties
 - In het projectvoorstel is er geen of onvoldoende aandacht voor de verspreiding van de resultaten van het project => multiplicatoreffect

- De jury twijfelt aan de doorwerking van de projectresultaten (duurzaamheid van het project en de resultaten)